

Bedrijfsindividualiteit: boerderij Casa de Santa Isabel

Ontmoeting 28 september 2022, als onderdeel van de Training van Inclutrain connect
*Albert de Vries*¹

De boerderij werd 5 jaar geleden weer in gebruik genomen, nadat Casa de Santa Isabel het kocht en ligt op ongeveer 6 km, 20 minuten met de auto, van Casa de Santa Isabel, in het dorp Torroselo. Het was niet eenvoudig om zo'n groot terrein in dit gebied te verwerven. Veel mensen hebben van oudsher een kleine boerderij van niet meer dan 1 ha, als bijverdienste, achter hun huis. Dit terrein van 5 ha behoorde oorspronkelijk bij een groot herenhuis. Het echtpaar Hans* en Andrea*, beiden 70 jaar oud, die de boerderij beheren, leidt ons rond.

Enkele elementen van de boerderij die we op de rondgang tegenkwamen, aangevuld met de door mij beleefde dynamiek, resp. handelingsimpuls²:

De hoofdstraat van het dorp is een zeer smal. Het maakt allemaal een heel gesloten indruk. Zodra je door het dorp bent en via een poort het terrein betreedt, opent zich plotseling een grote uitgestrektheid. De dorpshuizen, hoewel ze direct grenzen aan het agrarisch gebied, zijn nauwelijks zichtbaar door de hagen en bomen die in de achtertuin groeien. (*omvattend uitbreiden*)

De kudde koeien bestaat uit 10 dieren: enkele koeien, met jonge dieren en een stier. De stier bewaakt zijn kudde. Hans leidt een koe uit de stal en drijft haar voorwaarts. Daarna volgen alle dieren naar de dagweide. (*beschermend vooruitgaan*)

Opvallend in het terrein is een grote witte duiventil. Hij is rond, ongeveer 2 verdiepingen hoog en heeft witte, gladde muren zonder ramen. Hij is ongeveer 10m in diameter en is bedekt met grauwe dakpannen. Er moet natuurlijk wel een in- en uitgang zijn. Die wordt echter pas aan het einde van de rondgang zichtbaar, omdat die zich aan de andere kant bevindt. (*overziend verbinden*³)

Er zijn slechts 2 hectare eigen weilanden. Dit is veel te weinig voor de 10 dieren. In de buurt houden de meeste mensen geen dieren meer. Dit betekent dat hun stukjes grond overwoekerd raken, er groeien doornige struiken, enz., waardoor het geheel zeer brandgevaarlijk wordt. De burens zien hoe de boerderij wordt onderhouden door Andrea en

¹ In de voetnoten staan opmerkingen over de methodische benadering door mij als begeleider van dit gesprek.

² De ervaren dynamiek wordt met de handelingsimpuls specifiek benoemd. De handelingsimpuls wordt weergegeven met twee werkwoorden.

³ Hieruit kan men niet concluderen, dat deze dynamiek voor iedere torenachtig duiventil geldt. Hier staat de duiventil op deze manier in het geheel.

Hans, hoe het leven er weer in komt met de dieren en hoe het brandgevaar afneemt. Zij stellen hun land gratis ter beschikking voor begrazing door de dieren van Hans en Andrea. (*neerzettend verbinden*)

De andere deelnemers aan de excursie delen de dynamiek die ik heb ervaren en hier heb beschreven⁴. Ze vonden de volgende werkwoorden om de handelingsimpuls te beschrijven:

Marco*: *tonend draaien*⁵

Alberto*: *benaderend ontvangen*

Agnes*: *verkwikkend verwachten*

Bert: *verbindend verwachten*

Sandra*.: *accepterend geven*

Andrea: *openend omsluiten*

Hans: *aardend vooruit brengen*

We vragen Andrea en Hans welke ontwikkelingsvragen ze hebben, zodat we kunnen proberen antwoorden te vinden, die gebaseerd zijn op de ervaren handelingsimpuls van deze bedrijfsindividualiteit.

Andrea antwoordt: We willen graag geïnspireerd worden door bezoekers, zoals jullie.

Bert probeert de vraag nog een keer te stellen. Er is geen ander of concreter antwoord.

Albert: Interessant, ⁶nu doe je precies dit *neerzettend verbinden*, maar misschien nog steeds als een karikatuur of te abstract en nog niet als een kracht.

Als je de concrete voorbeelden beschrijft waar het *neerzettend verbinden* al plaatsvindt, dan kunnen bezoekers makkelijker meedenken. Anders blijft je vraag te abstract en is er stilte of krijg je abstract adviezen. In je verhalen tijdens de rondleiding kwamen 3 voorbeelden naar voren⁷. De eerste is hoe de burens hun percelen beschikbaar stellen. De tweede is je

⁴ In gesprek heb ik de deelnemers uitgenodigd om alleen de waargenomen dynamiek te delen. De gewoonte om alles te vertellen wat tot deze gewaarwording van de dynamiek leidde, heb ik tegengehouden. Aan de ene kant vanwege tijdgebrek, echter vooral, omdat de dynamiek direct wordt ervaren en je de erbij behorende waarnemingen pas achteraf kunt uiten, waar je van denkt, dat ze hebben bijgedragen aan de ervaring. Of, om het anders te zeggen: Je hoeft je niet tegenover de anderen te rechtvaardigen of de dynamiek gevonden uit te leggen. Ze zijn ervaren en tot uitdrukking gebracht. Dit is het materiaal waarmee we verder werken. Ik heb hier mijn waarnemingen wel gepresenteerd. Echter alleen om iets van het bedrijf te beschrijven.

⁵ Marco probeert, op mijn verzoek, de dynamiek die hij ervoer uit te drukken: Hij beschrijft de feiten van het verwijderen van de koeien. Ik verzoek hem, via de tolk, om de ervaring bewegend uit te drukken met zijn lichaam. Hij staat op, draait zich om en wijst. Bert beschrijft zijn beweging als leidend. Het is nog te algemeen voor mij, te abstract en ik neem nog directer de beschrijving van de beweging die hij maakt. Als hij op de andere kant van kring zat zou hij zich niet hoeven te draaien om te tonen wat hij wilde laten zien. Maar feit is dat hij niet aan de andere kant zat.

⁶ Net als Bert word ik op dit punt geïrriteerd door Andreas antwoorden. Waarom kan ze niet gewoon een normale ontwikkelingsvraag stellen? Tot dan toe had ik in het gesprek al een paar keer uitgelegd hoe belangrijk het methodisch is, om de dingen te accepteren zoals ze komen. Pas op dat moment, waarop ik de reactie van Andrea accepteer, herken ik het als een uiting van de reeds door ons aangeduide dynamiek. Van buitenaf gezien kun je alleen maar zien, dat ik haar reactie zie als een uiting van de dynamiek. Voor mij is het een Gelukke Onverwachte Handeling, waarin ik intuïtief de overeenstemming begrijp van de manier van antwoorden en de gevonden dynamiek.

⁷ Vergelijkingen Handmatig §16.4.: 'Het is er al'. Bij de methode hoort, dat ik het in deze situatie weer herontdek. Ik herinner me eerst de drie voorbeelden. Pas dan doe ik een concrete suggestie: stuur de wervingsflyer naar de burens.

beschrijving van de buurman die er elke dag is, en er zelfs vandaag was, toen de koeien omgeweid werden. De derde is je beschrijving van hoe buren je hun uitgesorteerde aardappelen als veevoer brengen. Deze aardappelen zijn meestal nog zeer geschikt voor consumptie en het is een grotere hoeveelheid dan jullie zelf aan aardappelen kunt telen.

Nu zijn jullie bezig met een wervingstekst voor opvolgers. Het kan dan interessant zijn om die flyers niet alleen in je eigen kring rond te sturen, maar ze door het hele dorp te verspreiden. Niet met de vraag of iemand in het dorp wil solliciteren, maar met het verzoek om rond te kijken naar mogelijke kandidaten in de familie, in de kennissenkring, etc. Vervolgens nodig je de buren uit en geef je ze een concrete kans om medeverantwoordelijkheid op zich te nemen. Het gaat er niet om om opvolgers te vinden die de boerderij alleen maar als eigen bedrijf willen runnen, maar die het als een vreugdevolle uitdaging willen aangaan om de plek te behouden en rendabel te maken in verbinding met de omgeving.

Op deze manier kunnen jullie aan anderen concrete, op hande zijnde, taken geven.

Op de terugweg vertelde Alberto – een medewerker van Casa de Santa Isabel – me, toen ik vroeg waarom alle woningen zijn omsloten door een muur:

Dit is nog steeds een Arabische invloed, uit de middeleeuwen. In die tijd was er een duidelijk verschil tussen private en publieke ruimte, waarbij alleen privéruimten verzorgd werden.

Dit beeld geeft aan de handelingsimpuls van het bedrijf een nog breder kader: het is een uitdaging om de private ruimten als publieke ruimte te presenteren en privé-initiatieven uit te nodigen om deze open ruimte mee vorm te geven.

Dit heeft op haar beurt weer een reëte met de impuls van de Camphill-beweging, waar Casa de Santa Isabel deel van uitmaakt.

*De naam is gewijzigd